

Stormby - om en man och hans verk

Före Limhamns uppkomst som fiskeläge vid mitten av 1800-talet var det kalkbruket som här ute vid Hyllie bys kuststräcka i princip utgjorde den enda bebyggelsen. I slutet av 1700-talet förändrades emellertid bilden. Mannen bakom detta hette Frans Suell (d.y) och han var en mäktig och mycket rik Malmöborgare. Han var dessutom en otroligt framsynt man och drog sig inte för att införa nya metoder och sedvänjor om dessa befrämjade näringslivet men också befrämjade vanligt folks välbefinnande. Faktum var att han var mycket mån om alla de människor som han kom i kontakt med. När han t.ex. uppförde sin sommarvilla Lugnet på Möllevången byggde han också här en stor park, dagens Folkets Park. Andra potentater på den tiden höll sådana parker som privata men icke Frans. Varje söndag tillät han Malmöbor att komma och förlusta sig i parken - gratis.

Frans insåg också att det medeltida jordbrukssystemet som då existerade överallt i Skåne och Sverige var förkastligt. På den tiden låg alla bondgårdar samlade i en byaklump, den s.k. ”bygatan”. Runt bygatan hade man långsmala åker och ängstomar runt omkring på byns vidsträckta marker. En bonde på 1700-talet i Hyllie hade t.ex. inte mindre än 51 sådana små jordbitar att hålla reda på. Detta fordrade att alla i byn hjälptes åt och ofta blev det stridigheter.

Frans Suell beslöt sig därför att ”enskifta” sina gårdar som han ägde i byn, alltså slå samman dem till en enda stor egendom. Han ägde sju gårdar av totalt ett trettioal i Hyllie. Dessa sammanslogs nu och motsvarande storlek på markareal skapades som en sammanhängande enhet med en större gård i mitten. På detta sätt skapades egendomen Annatorp.

Men Frans behövde arbetskraft på den stora gården. För att ge sina anställda en dräglig tillvaro lät han därför också enskifta en gård i närbelägna Hindby och skapade istället en sammanhängande egendom nere vid stranden strax invid det nuvarande Soldattorpet och Geijersgatan. Denna lilla by kallade han Stormby. Här lade han år 1790 ut en gata, nuvarande Nordanväg. På ömse sidor om gatan uppfördes totalt 16 hus. Till varje hus hörde en tomt på närmare 2000 kvadratmeter och åker och äng på 4 tunnland. Mitt på gatan lät han dessutom utlägga ett litet torg. Bakom bebyggelsen byggde han en skola för alla barnen i hans by. Han betalade själv skollärares lön och såg till att det blev en kvalificerad lärare som här kunde bo med sin familj.

Vad kostade det då att bo i hans hus? Varje husman hade att utföra ett visst antal dagsverken på Annatorp, de hade alltså ett jobb att gå till vissa dagar om året. Hans arbetare hade det bra i Stormby. En uppgift från 1817 berättar att de alla hade ”god bärning”. Tyvärr finns det endast en enda bevarad bouppteckning från ett hus. Denna visar att hemmet hade inmurade kopparpannor, järnkakelugn, två hästar, en ko och får, lamm och gäss. År 1799 bodde i Stormby 30 vuxna och 34 barn. När fisket kom igång i Limhamn på 1840-1850-talen övergav emellertid många Stormby och flyttade ner till den blivande hamnen. Stormby försvann successivt.

Det finns en detaljerad karta bevarad från 1790-talet. När jag lade ut denna på en modern karta upptäcktes att Nordanvägs läge och sträckning i dag helt överensstämmer med den gata som en gång Frans Suell skapade genom sin by, se mina kartor på nästa sida. Detta måste alltså i dag vara den äldsta bevarade gatusträckningen i Limhamnsområdet. Det kände jag inte till innan jag började intressera mig för Stormby.

Frans Suell dog år 1817 och följdes av större delen av Malmös befolkning till sin grav vid Tyska kyrkan, numera Caroli kyrka. Esaias Tegner skrev en minnesdikt över honom. Hans gravsten är inmurade i kyrkans yttervägg. Tack Frans, för att din enorma förmögenhet inte gjorde dig så girig att du glömde bort det enkla folket väl och ve! Vi behöver fler av din kaliber i dag när många höga personers enda intressen verkar vara att roffa åt sig så mycket som möjligt för egen vinnings skull.

Stormby, uppbyggt av Frans Suell 1793, Malmös första radhus-
bebyggelse och Malmös första folkskola (nr 17 på kartan)

Nr 2 = den medeltida
avrättningshögen Bloss-
högen

